

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF THE ROLE OF ADMINISTRATORS IN PROMOTING LEARNING MANAGEMENT
BY THE LEARNER-CENTERED APPROACH BASED ON THE OPINIONS OF THE TEACHERS
UNDER LAMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

PHONNIPHA PRASOPSONG

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษายาทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ของ พรนิภา ประสพสงค์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์นภัส มโนการณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. อากาศพรณ ประทุมไทย)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** พรนิภา ประสพสงค์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญัฐวดี สัพโส
- คำสำคัญ:** บทบาทของผู้บริหาร, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัด กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวน 244 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนในการแบ่งชั้น แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามจำนวนของประชากรในแต่ละโรงเรียน และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างทางสถิติได้ทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method) จากการศึกษา พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเปรียบเทียบโดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: A STUDY OF THE ROLE OF ADMINISTRATORS IN PROMOTING LEARNING MANAGEMENT BY THE LEARNER-CENTERED APPROACH BASED ON THE OPINIONS OF THE TEACHERS UNDER LAMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

Author: Phonnipha Prasopsong, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Assistant Professor Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: The role of the school administrator, Learning management by the learner-centered

ABSTRACT

This research has objectives, To study and compare teachers' opinions on the role of school administrators in promoting by the learner-focused teaching and learning. Under the jurisdiction of Lamphun Primary Educational Service Area Office 2, classified by gender. and experience. The sample group includes teachers under the supervision of The sample size was determined using the Krejcie and Morgan formula (Krejcie & Morgan, 1970), with a total of 244 people using a stratified sampling method. Using schools to divide classes Then use it to determine the proportion. According to the number of population in each school and perform simple sampling by using a questionnaire as a tool The reliability of the whole test was 0.77. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. T-test (t-test independent) and one-way analysis of variance (One-Way Analysis of Variance). When statistical differences were found, the mean differences were tested on a pairwise basis. Using the Scheffe' method, the study found that 1) the role of executives Overall, it is at the highest level. The side with the highest average is Media management and learning resources Next is the evaluation aspect. And the area with the lowest average is the area of teacher and personnel development. 2) Compare opinions by gender. It was found that overall and each aspect There was no statistical significant difference and when compared by work experience it was found that overall there was no difference. When considering each aspect, it was found that the evaluation aspect There is a difference. Statistically significant at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณกร พรประเสริฐ อาจารย์สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา, นายสนุก แปงชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีศรีวิชัย, นางวรรณมน หน่อแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าตาล ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งทางด้านภาษาเนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่านและมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวง ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน ระหว่างการศึกษามาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่สนับสนุนให้กำลังใจ ทุกเวลาที่เหนื่อยล้า ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนสามารถทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

พรนิภา ประสพสงค์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์.....	3
สมมติฐานของงานวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	8
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	14
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	15
บริบทของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2	62
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2.....	70
บทที่ 5 บทสรุป.....	73
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	89
ภาคผนวก ข ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC).....	90
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)	96
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	97
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงตารางสังเคราะห์ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	39
ตาราง 2 แสดงตารางแสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย	61
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาใน การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาพรวมรายด้าน	63
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวางแผนจัดการเรียน.....	63
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้.....	65
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	66
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา	67
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล	69
ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัด การเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ.....	70

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน..... 71

ตาราง 11 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Schoffer's) ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการประเมินผล..... 72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	54
-----------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น จะต้องประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และระบบการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ กล่าวคือ หลักสูตรนั้นจะต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่นและมีความเป็นสากลทัดเทียมมาตรฐานสากล ที่มีเนื้อหาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกในยุคปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และหลากหลายกับสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของชุมชนหรือสังคม กระบวนการเรียนการสอนนั้นจะต้องเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการค้นคว้าสร้างความรู้ร่วมกับผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง กิจกรรม และสื่อการเรียนสอดคล้องและสัมพันธ์กันส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน บทเรียนต้องท้าทายทางปัญญาคำถามต่าง ๆ ต้องพัฒนาทักษะการคิดอารมณ์และ ความรู้สึกให้โอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระ มีความคาดหวังความเป็นเลิศของนักเรียน ร่วมกันทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน และครูใช้แหล่งเรียนที่เหมาะสมใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 14) การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมา ได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียน รวมถึง การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ ควบคู่กับมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามา มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น มีความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารและครูที่มีผลต่อคุณภาพของการศึกษา โดยครูจะต้องมีความรอบรู้ ความเป็น มืออาชีพ และเป็นผู้ออกแบบนวัตกรรมการสอนที่สามารถตอบสนองของความต้องการของ

นักเรียนเป็นรายบุคคล มีการออกแบบแผนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อกิจกรรม นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาครูมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพราะว่าเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป การปรับตัว และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนยังมีหลากหลาย เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดกับความสามารถผู้เรียนทุกรูปแบบให้เกิดผลสำเร็จ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความตั้งใจมากขึ้นเหมาะสมกับความสามารถกับผู้เรียนทุกระดับ และใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อการขอเลื่อนตำแหน่ง และส่งเสริมครูนักวิจัยสู่การเป็นครูมืออาชีพต่อไป ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งเสริมการในชั้นเรียนนับเป็นการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่มุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีคุณภาพในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน (ธีระ รุญเจริญ, 2546) การบริหารสถานศึกษาสู่การจัดการชั้นเรียนจึงยังเป็นปัจจัยเกื้อหนุนปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 พ.ศ. 2566-2567 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครู เพื่อมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียน โดยได้ประกาศพันธกิจในข้อที่ 6 มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญและเป็นมืออาชีพรวมถึงมีพันธกิจในการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งสร้างโอกาสทางการศึกษา ให้ประชากรวัยเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และลดความเหลื่อมล้ำ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งดำเนินการตามนโยบาย เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา Anywhere Anytime เรียนฟรีมีงานทำ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงมีของผู้บริหารที่จะพัฒนาระบบการจัดการศึกษาภายใต้ข้อจำกัดของบริบทของสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา

และส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนให้ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาและเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้ในการบริหารการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานของงานวิจัย

ครูผู้สอนที่มีเพศและประสบการณ์สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย สถานศึกษาในอำเภอ บ้านโฮ่ง อำเภอเถิน อำเภอเวียงหนองล่อง และอำเภอทุ่งหัวช้าง จำนวน 78 โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนทั้งหมด 665 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2, 2565, สืบออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 244 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนในการแบ่งชั้น แล้วนำมากำหนดสัดส่วน ตามจำนวนของประชากรในแต่ละโรงเรียน และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ทั้งหมด 12 แหล่ง ได้แก่ Gorton (1983), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553), ชีระ รุญเจริญ (2553), ณัฐวิริ์ ชาญเขียว และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2557), พระทองใส ลีตตมโม (ศรีบุญเรือง) (2557), สิทธิภา จงท่ามา (2559), ภัทรนิชา สุดตาชาติ (2560), อังจิมา คงโอ (2560), กฤษณรงค์ สุภาพ (2561), สุวีพร แก้วโพธิ์ (2561), สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562), ยุทธพงศ์ รักษา (2562), อาทิตยา จันมะโน (2564) และปิยาภรณ์ พูลชัย (2565)

ผู้วิจัยได้หลักเกณฑ์การพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกัน เพื่อที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษานี้และการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นพบว่า มีประเด็นที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ดังนั้น ตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในครั้งนี้และมีงานวิจัยสนับสนุนประกอบไปด้วย 5 ด้าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 2.1 1-5 ปี
 - 2.2 6-10 ปี
 - 2.3 11 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร
4. ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา
5. ด้านการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้โดยมีครูเป็นผู้จัดสถานการณ์การเรียนรู้เพื่อให้กิจกรรมและสาระการเรียนรู้ตรงกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ โดยมีครูผู้สอน

ทำหน้าที่ในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทหน้าที่ พฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาให้บุคลากรครูในสถานศึกษามีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข อำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรการ วิเคราะห์ตรวจสอบ กำหนดเทคนิค มาตรการ รายละเอียด และจัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ด้านครูและบุคลากร และด้านงบประมาณให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง บทบาทในการอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการดำเนินงานและร่วมจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็น รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยากร ประชาชนท้องถิ่นและชุมชน จัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนอย่างเพียงพอกับการจัดการเรียนรู้ การประสานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาครู โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอน ทักษะการวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคใหม่ ๆ การปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การปรับทัศนคติการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย พัฒนาความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้และในสาขาวิชาชีพของตนเอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และอำนวยความสะดวกให้ครูได้พัฒนาตนเอง

4. ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำกับ ติดตามผลการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ ให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมการเรียนการสอน การควบคุมที่มุ่งเน้นกระทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยตรวจตราติดตามอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้การ

จัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากเห็นว่าสิ่งที่คาดหวัง อาจไม่สำเร็จเรียบร้อย ก็จะทำให้คำแนะนำชี้แนะการดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ โดยปกติผู้บริหารมักใช้กระบวนการควบคุมคู่กันไปกับการวางแผนเสมอเพื่อการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียน

5. ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารการกำกับ ติดตาม และประเมินผลในการปฏิบัติงานของครูแบบรายบุคคลให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริงและหลากหลายวิธี และประเมินผลด้วยหลักการเหตุผล อย่างเที่ยงตรงและยุติธรรม มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อน ของการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง มีการนำผลการประเมินของ ผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและครบวงจร

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบอันได้แก่ การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาทั้งระบบ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่แสดงการเรียนรู้ อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาท ของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง ครูพี่เลี้ยงเด็ก ที่ปฏิบัติหน้าที่หลัก ทางด้านการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ การส่งเสริม สนับสนุน เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.1 ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาหมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชนเป็นผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 23 ธันวาคม 2547, หน้า 22-74) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 45) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งในการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลได้เพียงใดนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้ให้ความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้นำในการพัฒนาและส่งเสริมจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อวางแผนการพัฒนา จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ จัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศ ช่วยเหลือ เพื่อนำใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดเวลา

Burdy (1992, หน้า 43) กล่าวว่า ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่สามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตัวเขา สามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ สามารถนำกลุ่มให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 19) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของครู อาจารย์ และใช้ความรู้ความสามารถดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

ธนิสา คูประเสริฐ (2558, หน้า 12) กล่าวถึงบทบาทการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนจัดการและควบคุมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นผู้สนับสนุนการศึกษาทำหน้าที่สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ ช่วยเหลือ โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ การกำกับติดตาม ประเมินผลและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับ นวลจิตต์ ชาวกีรติพงศ์ (2545) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นบุคคลากรหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีบทบาทดังต่อไปนี้ 1) บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย จัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ สนับสนุนการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาและการเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ การสร้างขวัญกำลังใจก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี 2) บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการตัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสามารถสร้างกิจกรรมนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการปรึกษาหารือสร้างความตระหนัก วางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความเข้าใจว่าการนิเทศเพื่อการแก้ไขไม่ใช่การจับผิด 3) บทบาทในการส่งเสริมกำกับติดตามประเมินผล เป็นบทบาทสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อทราบผลความก้าวหน้า ด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและความสำคัญของการกำกับติดตามและประเมินผล มีการวางแผนที่ดี มีการสรุปกำกับ ติดตาม เพื่อนำผลการประเมินไปแก้ไขครั้งต่อ ๆ ไป

Gorton (1983) กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่า การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของนักเรียนให้ เกิดผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ระบุบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการ ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้เข้าใจแนวทางการพัฒนาคุณภาพ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) ระดมทรัพยากรในชุมชน พร้อมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 7) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 8) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบโดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 9) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ 10) จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และ 11) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อบริการเครือข่ายและประชาชน

ประยงค์ เนาวบุตร (2555) กล่าวว่า ภารกิจหลักและความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา หากพิจารณาตามบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ทำหน้าที่ในการวางแผนและ ตัดสินใจตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อาจจำแนกได้เป็น 4 ประการ คือ 1) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทางหรือวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งแผนการดำเนินงาน มาตรการ และแนวปฏิบัติที่จำเป็นอื่น ๆ ให้ชัดเจน 2) การเลือกใช้เทคนิคหรือ กลวิธีในการบริหารงานให้เหมาะสม 3) การปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและแผนการที่กำหนดไว้ 4) การกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนางานให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) บทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้ 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการวางแผนการเรียนการสอน การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหมวด 4 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการดำเนินการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษาและแนะนำ รวมไปถึงการสร้าง

ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ สู่อุปการปฏิรูปการศึกษา 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ เน้นการมีส่วนร่วมทั้งบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรภายนอกโรงเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งทางด้านวิชาการ เช่น การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริม การเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้ และรู้จักแสวงหาความรู้ 4) การประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการมาช่วยพัฒนา ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา สื่อ และเทคโนโลยี 5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อการความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 6) การสร้างแรงจูงใจ โดยเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในความพยายาม รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมและการยกย่องให้รางวัลในวาระต่าง ๆ 7) การประเมินผล กำกับดูแล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินผลภายนอก มีการนำผลประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร 8) การพัฒนาการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนของครูและนักเรียน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย 9) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนรับรู้โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น 10) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยสังคมแห่งการเรียนรู้

สุรพงษ์ อึ้งโพธิ์ (2562) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ คือ การวางแผนการจ้ดองค์กร การนำและการควบคุมจึงจะ

ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและกระบวนการต่าง ๆ ต้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดรวมทั้งผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการของการจัดการ เพื่อการได้เข้าถึงเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้

2) ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย คือ การสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนา 3) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ คือ การจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ สนับสนุนการจัดการสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการนิเทศ คือ การที่ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยวางแผนร่วมกันกับบุคลากรในโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษา 5) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล คือ ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ครูได้มีการวัดผลและการประเมินผลของนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนดไว้ อีกทั้งควรได้รับพัฒนาครูในด้านความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ในการวัดผลตามสภาพจริงให้มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตามความถนัดของตนตลอดเวลา

เอกราช ล้อแก้ว (2565) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม 2) ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด 3) ด้านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ 5) ด้านจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก และ 6) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่

ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกตามสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความเข้าใจ เจตคติที่ดี และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนให้ดีขึ้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากรมาแนะนำให้ความรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การอบรม ประชุม ชี้แจงสัมมนา ศึกษาดูงาน เปิดโอกาสให้ครูมีการสังเกตการณ์สอน สนับสนุนเงินงบประมาณ เป็นต้น เพื่อให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีประสิทธิภาพ 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนตามความสนใจโดยสนับสนุนการจัดหาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัย จัดหาเอกสารหลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เชิญวิทยากรมาบรรยาย จัดอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการอยู่เสมอ มีการนิเทศติดตามและประเมินผลงานวิจัยของครูอย่างสม่ำเสมอ 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการอบรม ประชุมสัมมนา วางแผน จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ กำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในการเรียนการสอน ให้คำแนะนำกับครูในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจให้ครู ผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาดูงานสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง บทบาทหน้าที่ พฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาให้บุคลากรครูในสถานศึกษามีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข อำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีแนวคิดมาจากแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ ซึ่งเป็นผู้คิดค้นในเรื่องของการเรียนรู้โดยการกระทำ ซึ่งรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ โดยเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และ บทบาทของ “ครู” จากเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษา

ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

ทิศนา ขัมมณี (2558) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และเป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย 2) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา 3) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ และ 4) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว

กุลิสรา จิตรชญาวนิช (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม ตลอดจนสติปัญญา รวมทั้งมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำ องค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้โดยมีครูเป็นผู้จัดสถานการณ์การเรียนรู้เพื่อให้กิจกรรมและสาระการเรียนรู้ตรงกับความถนัดความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยเน้นการบูรณาการความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้สามารถพัฒนาพหุปัญญา ซึ่งก็คือการพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย และหลากหลายวิธี

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วย สมอง ด้วยกาย และด้วยใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดได้โดยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติจริง สามารถทำงานเป็นทีมได้ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นี้เองทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็เป็นประเด็น

สำคัญ ประเด็นหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของครู ควรจัดอย่างหลากหลายและให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะและคอยกระตุ้น เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้จิตใจ อารมณ์สังคม และทักษะต่าง ๆ ไปพร้อมกันจึงจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการ เริ่มจากการวางแผน เลือกกิจกรรมการร่วมกลุ่ม การนำเสนอ การวัดผลและประเมินผล โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะและคอยเสริม เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาเป็นไปตามกฎหมายซึ่งกำหนดไว้การพัฒนาบุคลากรทำให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น พัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายที่สำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดอีกทั้งมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องสำคัญที่จะใช้ในการเรียน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกันตามปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคนและผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ผู้สอนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่รู้จักกันมานานในวงการศึกษาไทยแต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติร่วมกับความเคยชินที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) มาตลอด เมื่อผู้สอนเคยชินกับการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ที่เคยรู้จัก จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน แต่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษานี้ได้มีการกำหนดกฎหมายแล้วว่าผู้สอนทุกคนจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้สอนทุกคนจะต้องให้ความสนใจกับรายละเอียดในส่วนนี้ โดยศึกษาทำความเข้าใจ และหาแนวทางในการปฏิบัติงานของตนให้ประสบความสำเร็จดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการจัดบรรยากาศ จัดกิจกรรม

จัดสื่อจัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนให้ครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือการวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือการออกแบบการเรียนรู้อาจทำได้หลายวิธีการหรือหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่าในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่องได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปหรือไม่

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนหรือไม่

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้คิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2558) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ดังนี้

1. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและเรียนรู้

2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในด้านของสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ช่วยผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียนสามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหวต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในด้านสังคม คือ กิจกรรมที่ช่วยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์มีความจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคม

4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมด้านอารมณ์ คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกอารมณ์ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง โดยกิจกรรมดังกล่าวควรมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย ทุกครั้งที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรมผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกอาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกวิชาเพียงแต่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ต่างกันจะมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ผู้สอนออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในจุดเด่นต่างกันคือ

1. รายวิชาที่มีเนื้อหามุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์และการนำเอากฎเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์
2. รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้จากการค้นคว้าทดลองและการอภิปรายโดยใช้หลักเหตุผล เช่น วิชาวิทยาศาสตร์
3. รายวิชาที่เปิดให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เช่น วิชาสังคมศึกษา
4. รายวิชาที่อาศัยการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก เช่น วิชาพลศึกษา และการงานอาชีพ ผู้สอนควรใช้โอกาสดังกล่าวให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการทำงาน
5. รายวิชาที่ส่งเสริมความคิดจินตนาการ และการสร้างสุนทรียภาพ เช่น วิชาศิลปะและดนตรี นอกจากนี้ผู้เรียนมีโอกาได้เคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ผู้เรียนยังได้สร้างความรู้ ความรู้สึกที่ดีผ่านกระบวนการทำงานที่ผู้สอนออกแบบไว้ให้

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมทั่วไป คือ

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้บทบาทของผู้สอนคือผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้
3. การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียนหากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
4. สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธภาพในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามการพัฒนาเป็นผู้ใหญ่
5. ผู้สอนคือผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน
6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไปจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น

7. การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้านควบคู่กันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนในหลากหลายด้าน ทั้งคุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด การปฏิบัติ รวมไปถึงด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

ฉิรดา วชญาลักษณ์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ทั้งทางกาย สติปัญญา ทางอารมณ์และสังคมโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ต้องเต็มตัวในกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นกระบวนการเรียนที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้สอนควรใช้หลักการทางจิตวิทยา ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้น พบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยสิ่งที่เรียนรู้ต้องมีความหมายและสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
2. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้
3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด
4. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้รับประสบการณ์ตรง
5. การให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นทีม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
6. การให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
7. การให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด
8. การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำทนาย

สนุกสนาน

9. ครูมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ผู้อำนวยการความสะดวกให้ความช่วยเหลือ
10. การให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่ในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดลักษณะกระบวนการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 9 ประการ คือ

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. ฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน
6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรีศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการเรียน
9. ประเมินพัฒนาการผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับการอุดมศึกษาตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคม มีวิธีการจัดการเรียนรู้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนคิดและดำเนินการ เรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหา มากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็น กลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งวิธีการนี้จะทำได้ดีในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพราะผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการคิดและการดำเนินการด้วยตนเองได้ดีเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ได้

การจัดสถานการณ์ที่เหมือนจริง ส่งเสริมการแสดงออกและการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนตอบคำถาม จดบันทึก สอนเพื่อน สรุปรูป วิพากษ์วิจารณ์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ได้ดี

2. การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (individual study) เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคล มีความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจในการเรียนรู้ที่ แตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็น ที่จะต้องมีเทคนิคหลายวิธี เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนในกลุ่มใหญ่ สามารถตอบสนองของผู้เรียน แต่ละคนที่แตกต่างกันได้ด้วย อาทิ

2.1 เทคนิคการใช้ Concept Mapping ที่มีหลักการใช้ตรวจสอบความคิดของผู้เรียน ว่าคิดอะไร เข้าใจสิ่งใดเรียนอย่างไร แล้วแสดงออกมาเป็นกราฟิก

2.2 เทคนิค Learning Contracts คือ สัญญาที่ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกันกำหนด เพื่อใช้เป็น หลักยึดในการเรียนว่าจะเรียนอะไร อย่างไร เวลาใด ใช้เกณฑ์อะไรประเมิน

2.3 เทคนิค Know-Want-Learned ใช้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ผสมผสานกับ การใช้ Mapping ความรู้เดิม เทคนิคการรายงานหน้าชั้นที่ให้ผู้เรียนไปศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมา นำเสนอหน้าชั้นซึ่งอาจมีกิจกรรมทดสอบผู้ฟังด้วย

2.4 เทคนิคกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียน ได้ร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ ตามวัตถุประสงค์

3. การเรียนรู้แบบสรคณนิยม (Constructivism) การเรียนรู้แบบนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการอาศัย ประสบการณ์แห่งชีวิตที่ได้รับเพื่อค้นหาความจริง โดยมีรากฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญา การศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งนักทฤษฎีสรคณนิยม ได้ประยุกต์ทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษา ดังกล่าวในรูปแบบและมุมมองใหม่ ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

3.1 กลุ่มที่เน้นกระบวนการรู้คิดในตัวบุคคล (radical constructivism or personal Constructivism or cognitive oriented constructivist theories) เป็นกลุ่มที่เน้นการเรียนรู้ของ มนุษย์เป็นรายบุคคล โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนรู้วิธีเรียนและรู้วิธีคิด เพื่อสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.2 กลุ่มที่เน้นการสร้างความรู้โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social constructivism or socially oriented constructivist theories) เป็นกลุ่มที่เน้นว่า ความรู้ คือ ผลผลิต ทางสังคม โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นสองประการ คือ 1) ความรู้ต้องสัมพันธ์กับชุมชน

2) ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคมและประวัติศาสตร์มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะอาดในการเรียนรู้

4. การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น (Inquiry Instruction) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งการเรียนการสอนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นรายบุคคล และกระบวนการกลุ่ม

5. การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันการศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และวิธีการประเมิน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบ การพัฒนาทั้งระบบของมหาวิทยาลัย หมายถึง การดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการพัฒนาระบบของโรงเรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่มีจุดเน้นการคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน
2. การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์
4. การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน

5. การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก

ด้านการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบหลักที่แสดงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้สอนและผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ ดังสาระที่ ทิศนา แชนณี (2558) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ ผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้างทำความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด ทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เฉพาะในเรื่องเดียวอาจมองได้หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ 4) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน 5) การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้สอนจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด 6) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้รับความรู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

การดำเนินงานของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น ในการดำเนินการของโรงเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ร่วมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ร่วมในการประเมินผล เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้เรียน

ได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศของการเอื้ออาหาร และเป็นมิตร ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ "เรียนด้วยสมองและสองมือ" เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตาม ได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญ คือ การแก้ปัญหามีเหตุผล

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นเอกสาร วัสดุ สถานที่ สถานประกอบการ บุคคลซึ่งประกอบด้วย เพื่อน กลุ่มเพื่อน วิทยากร หรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าทุกคนเรียนรู้ได้ และเป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกต และศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าชนิดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนจะได้รับการฝึกด้านการจัดการแล้วยังฝึกด้านสมาธิความมีวินัยในตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2555) กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ มี 5 ด้าน คือ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระบวนการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 อ้างอิงใน กุสิสรา จิตรชญาวนิช, 2563) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยกำหนดตัวบ่งชี้ การเรียนของผู้เรียนจำนวน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การสอนของครูจำนวน 10 ข้อ เพื่อใช้เป็น เครื่องมือตรวจสอบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามตัวบ่งชี้หรือเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ดังต่อไปนี้

1. ตัวบ่งชี้ของผู้เรียน

- 1.1 มีประสบการณ์ตรงซึ่งมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.2 ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดของตนเอง
- 1.3 ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม
- 1.4 ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- 1.5 ได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่น
- 1.6 ได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 1.7 เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ของตนเองอย่างมีความสุข
- 1.8 ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
- 1.9 ฝึกประเมินตนเอง ยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างไม่สิ้นสุด

2. ตัวบ่งชี้ของครู

- 2.1 จัดเตรียมการสอนทั้งในด้านเนื้อหา รวมถึงวิธีการ
- 2.2 จัดสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อหนุน จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 2.3 เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 2.4 ออกแบบกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และปรับปรุงตนเอง
- 2.6 ออกแบบกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตจุดเด่นและจุดบกพร่องของผู้เรียน
- 2.7 เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นหาความรู้
- 2.8 เลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- 2.9 ฝึกฝนกริยามารยาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรม
- 2.10 สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สิทธิพล อาจอินทร์ (2563, หน้า 28–29) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็นตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียนและตัวบ่งชี้การสอนของผู้สอน ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

- 1.1 ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกำหนดเป้าหมายในการเรียน และวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนลอบลิตธิ
- 1.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 1.3 บรรยากาศการเรียนที่เป็นกันเอง มีชีวิตชีวา อบอุน และเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 1.4 ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน
- 1.5 การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นทีม ร่วมมือกันเรียนรู้ มีวินัยและมีความรับผิดชอบ
- 1.6 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- 1.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อน
- 1.8 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ตัวบ่งชี้การสอนของผู้สอน

- 2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการเรียน และวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 2.4 ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นกันเอง อบอุน มีชีวิตชีวาเพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข
- 2.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นทีม ร่วมมือกันเรียนรู้ มีวินัยและมีความรับผิดชอบ
- 2.6 ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน
- 2.7 ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ อันได้แก่ การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาทั้งระบบ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่แสดงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกันแต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมากลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนการสอบกับการประเมินผลเป็นคนละส่วนแยกจากกัน การประเมินผลน่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน แต่กลับกลายเป็นเครื่องมือตัดสินหรือตีตราความโง่ ความฉลาด สร้างความกดดันและเป็นทุกข์ให้กับผู้เรียน ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเรียนรู้ถูกตัดสินในครั้งสุดท้ายของกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลงานความสำเร็จหรือพัฒนาการที่มีขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ และนอกเหนือจากนั้น กระบวนการที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ในบางครั้งก็ไม่ได้กระทำอย่างสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจริงเพราะผู้สอนมักจะเคยชินกับการใช้เครื่องมือวัดเพียงอย่างเดียว คือ การใช้แบบทดสอบ ซึ่งมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย ดังนั้น เมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการวัดและประเมินผลใหม่ด้วยให้สอดคล้องกัน ซึ่งผู้รู้ในวงการศึกษาได้ยอมรับกันว่าแนวคิดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

1. การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงของผู้เรียน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์
2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียนจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมินตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน
5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน
6. การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์
7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน

2. วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงผลของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย ด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนั้น จึงใช้วิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงานการทดสอบบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ให้เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริง แล้วในการกำหนดเครื่องมือ จึงเป็นเครื่องมือที่หลากหลาย เป็นต้นว่า

- 2.1 การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงงาน หนังสือที่ผู้เรียนผลิตแบบบันทึกต่าง ๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้ลึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง (นักเรียน เพื่อนอาจารย์ ผู้ปกครอง) หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม เป็นต้น

- 2.2 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็นทั้งตัวผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

2.4 แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

2.5 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อการประเมินสำหรับผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้เรียนประเมินตนเองผู้สอน เพื่อน กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

3. การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ก่อนนำไปใช้ ผู้สอนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริงที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ

3.2 การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียนนอกจากจะแสดงพัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของผู้สอน เพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

3.2.1 หลักการเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

- 1) รวบรวมผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ
- 2) รวบรวมผลงานที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
- 3) ดำเนินการควบคุมกับการเรียนการสอน
- 4) เก็บหลักฐานที่เป็นตัวอย่างที่แสดงความสามารถในด้านกระบวนการและผลผลิต
- 5) มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้

3.2.2 ความสำคัญของแฟ้มสะสมงาน คือ การรวบรวมข้อมูลของเรียนทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนได้เต็มศักยภาพของตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย

1. กระบวนการวัดและประเมินผล หมายถึง มีวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2. คุณภาพของการวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และได้ผลการประเมินตรงกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

3. การมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล หมายถึงครู ผู้เรียน ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และนำผลมาพิจารณาประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) เสนอแนวคิดในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การประเมินจากสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นการประเมินทักษะการคิดอย่างซับซ้อน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกรวมถึงวิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินลักษณะนี้จะมีประสิทธิภาพเมื่อประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพที่เป็นจริงซึ่งประเมินได้จากแฟ้มสะสมงาน การจัดนิทรรศการ การแสดง การทดลอง การบันทึกของผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง การนำเสนอรายงานวิธีการที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การสังเกตอย่างเป็นระบบและไม่เป็นระบบรายบุคคลหรือกลุ่มการทำงานกลุ่มการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ข้อมูลจากการประเมินตนเองของผู้เรียน ผลการทดสอบจากแบบทดสอบวัดความสามารถจริง รวมทั้งการประเมินผลผลิต การสรุป การประเมินจะใช้ข้อมูลจากหลายท่าน และใช้เกณฑ์คุณภาพประกอบ ดังนั้นการตัดสินผลการเรียนรู้จะยุติธรรม และสร้างสรรค์มากกว่าการปฏิบัติที่มีผิดกับถูกเท่านั้น

ลักษณะสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง มีดังต่อไปนี้

1. มีผลงานและเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน
2. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น
3. เน้นงานที่มีความหมายต่อผู้เรียน
4. ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกรับต่อผลงาน
5. ผลงานเกิดจากการที่ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้ที่มีอยู่
6. ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สภาพจริง
7. ผู้เรียนใช้ความคิดระดับสูง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ต่าง ๆ
8. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน
9. เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

10. ผู้เรียน ครู ผู้ประเมิน บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์กันในทางที่ดี

2. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียนภายใต้สภาพการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด การประเมินภาคปฏิบัติสามารถประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต และประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิตผสมผสานกัน มีลักษณะสำคัญ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดอย่างชัดเจน มีการกำหนดวิธีทำงาน กำหนดความสำเร็จของงาน มีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และมีการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงาน

2.1 สิ่งที่มีผู้ประเมินจะประเมินสิ่งต่อไปนี้

2.1.1 การประเมินผลผลิต(Product)

2.1.2 การประเมินกระบวนการ (Process)

2.2 กระบวนการประเมินภาคปฏิบัติ

2.2.1 การสืบค้น (Inquiry)

2.2.2 การสังเกต (Observation)

2.2.3 การวิเคราะห์ (Analysis)

2.2.4 การทดสอบ (Testing)

2.3 เทคนิคและวิธีการประเมิน

2.3.1 การประเมินรายบุคคล

2.3.2 การประเมินกลุ่ม

2.3.3 การประเมินตนเองและเพื่อน

2.4 เครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ

2.4.1 ประเภทของเครื่องมือวัดแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1) เครื่องวัดเกี่ยวกับการเรียนรู้

2) การจำแนกและระบุกระบวนการปฏิบัติ

3) การสร้างสถานการณ์จำลอง

4) การกำหนดตัวอย่างงาน

2.4.2 ข้อควรคำนึงในการสร้างแบบวัด ได้แก่ รูปแบบการประเมิน รูปแบบการตอบวิธีตรวจให้คะแนน

2.4.3 เกณฑ์การประเมิน เครื่องมือที่ใช้ประเมินเรียกว่า รูบรีค (Rubric) เป็นเกณฑ์การให้คะแนน ข้อมูลจากรูบรีคจะสะท้อนให้ครู ผู้ปกครอง และผู้สนใจทั่วไปเห็นว่า ผู้เรียนเรียนรู้อะไร แค่ไหน ดังนั้น รูบรีคจึงเป็นส่วนสำคัญทำให้เป้าหมายการแสดงผลของ ผู้เรียนมีความชัดเจน นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้

3. การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตรงกับสภาพเป็นจริง การประเมินการเรียน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินผลงานที่ผู้เรียนแสดง กระทำ ผลิตหรือสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเรียนและตัดสินผล การเรียนของผู้เรียน

ธงชัย สุขจิต (2559, สื่อออนไลน์) ระบุว่า เมื่อครูจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลแล้ว และมีความประสงค์จะตรวจสอบว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักการ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ ครูสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง โดยใช้ เกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 18 ซึ่งมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพ อย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบ ต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลาย และต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

ศศิธร บัวทอง (2560) วิธีการวัดและประเมินทักษะทักษะในศตวรรษที่ 21 วิธีการวัดและประเมินทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ การประเมินผลจากการแสดงออกของผู้เรียน ว่ามีความรู้ทักษะและความสามารถ รวมถึงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลที่มาจากการเรียนรู้ตามที่ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินผลที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินผลระหว่างเรียน มีดังนี้

1. การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล ได้แก่

- 1.1 การถามตอบระหว่างท ากิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 การพบปะสนทนาพูดคุยกับผู้เรียน
- 1.3 การพบปะสนทนาพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน
- 1.4 การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ
- 1.5 การอ่านบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ของผู้เรียน
- 1.6 การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน พร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2. การประเมินจากการปฏิบัติ เป็นการประเมินจากผลงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ดังนั้น การประเมินการปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการประกอบด้วย ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งลักษณะการประเมินโดยเน้นการปฏิบัติจริง (เกรียงศักดิ์ พลยะเดช และคณะ, 2540) มีลักษณะดังนี้

2.1 ประเมินจากสภาพจริงและทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ

2.2 กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนสร้างคำตอบเองด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์หรือทำงาน

2.3 ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่ให้นักเรียนผลิต สร้างหรือทำงานบางอย่าง เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน พิจารณาไตร่ตรองการทำงาน และแก้ปัญหาเป็นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา

2.4 ใช้ข้อมูลหลายอย่างในการประเมิน ต้องพยายามรู้จักนักเรียนทุกแง่ทุกมุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทาง และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีหลายประเภทด้วยกัน

2.5 เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินตนเองตรงไหน เรื่องอะไร การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้

ตามความต้องการของตน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และเกณฑ์การประเมินผลการเรียน ซึ่งเน้นการประเมินผลที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

2.7 ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองของความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

2.8 ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นขั้นตอนสำคัญในการประเมินผลของการจัดการเรียนการสอน โดยมีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และตามสภาพจริง และได้ผลการประเมินตรงกับความสามารถที่แท้จริงตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ซึ่งการประเมินเป็นการสะท้อนถึงกระบวนการของผู้สอนว่าจัดการเรียนการสอนได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีหลายส่วนทั้งตัวนักเรียน ครูผู้สอน รวมไปถึงผู้ปกครองด้วย

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พ.ศ. 2556 สำนักวิชาการและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ดังนี้

1. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น คำถามคือ ผู้สอนจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างไร ผู้สอนทั่วไปยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกรจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเข้าใจว่า การให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองคือการปล่อยให้ผู้เรียน เรียนรู้กันเองโดยที่ผู้สอนไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุด อ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน เป็นลักษณะที่ถูกต้องของ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้เองนั้นเป็นเรื่องยาก ผู้สอนจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ผู้สอนจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใด จะค้นหาอย่างไร

แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งที่ผู้สอนให้ รวมถึงการแนะแนวทางที่จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก นำข้อมูลนั้นมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

2. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับคนอื่น ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนอีกประการหนึ่ง คือ ผู้สอนเข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต้องจัดโต๊ะเก้าอี้ให้ผู้เรียนได้นั่งรวมกลุ่มกัน โดยไม่เข้าใจว่าการนั่งรวมกลุ่มนั้นทำเพื่ออะไร ความเข้าใจที่ถูกต้องคือ เมื่อผู้เรียนจะต้องทำงานร่วมกัน จึงจัดเก้าอี้ให้นั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ไม่ใช่ นั่งรวมกลุ่มกันแต่ต่างคนต่างทำงานของตัวเอง การจัดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ผู้สอนจะต้องกำกับดูแลให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีบทบาทในการทำงาน ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ผู้สอนควรศึกษาเป็นแนวทางนำไปใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรม คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning) วิทยากร เชียงกุล (2549) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียน เรียนรู้ร่วมกัน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จร่วมกัน วิธีการแบบนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก มาปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากัน ได้มีโอกาสรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเอง

3. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามความหมายของการเรียนรู้ที่แท้จริง คือ ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนรู้มาไปใช้ในการดำเนินชีวิต สิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริงจึงต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ได้โดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องแก้ปัญหาและนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้หรือให้ผู้เรียนแสดงความรู้ที่เรียนออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ให้อาสาสมัครแสดงรายละเอียดที่เรียนรู้จากการอ่านบทประพันธ์ในวิชาวรรณคดี เมื่อผู้สอนได้สอนให้เข้าใจโดยการตีความและแปลความแล้ว หรือในวิชาที่มีเนื้อหาของการปฏิบัติ เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แล้วผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกให้ทำงาน ปฏิบัติซ้ำอีกครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในลักษณะต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้มี

ความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความสามารถเฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนมีแตกต่างกันนอกจากการใช้เทคนิคการออกคำสั่งให้ผู้เรียนแสดงการทำงานในลักษณะต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนบางวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้เช่นกัน เช่น วิธีสอนโดยให้จัดนิทรรศการ และการสอนโดยใช้โครงงาน โดยผู้สอนเป็นผู้กำกับควบคุมให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผน และร่วมกันสรุปผลงาน ผู้เรียนแต่ละคนจะได้เลือกและแสดงความสามารถที่ตนเองถนัด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย จึงสามารถกล่าวขยายความได้ว่า การเรียนรู้ผ่านการให้จัดนิทรรศการและการสอนโดยใช้โครงงาน ซึ่งสามารถทำอย่างต่อเนื่องกันได้ โดยมีประเด็นดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตนเองสนใจ
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือหาคำตอบด้วยตนเองโดยการคิดและปฏิบัติจริง
3. วิธีการหาคำตอบมีความหลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. นำข้อมูลหรือข้อความรู้จากการศึกษามาสรุปเป็นคำตอบหรือข้อค้นพบของตนเอง
5. มีระยะเวลาในการศึกษาหรือแสวงหาคำตอบพอสมควร
6. คำตอบหรือข้อค้นพบเชื่อมโยงต่อการพัฒนาความรู้ต่อไป
7. ผู้เรียนมีโอกาสเลือก วางแผน และจัดการนำเสนอคำตอบของปัญหาหรือผล

ของการค้นพบด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง นอกจากแนวคิดการใช้วิธีการสอนโครงงานและการจัดนิทรรศการแล้วยังมีแนวคิดเรื่องการบูรณาการที่ผู้สอนจะสามารถนำมาใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนนำข้อมูลหลากหลายที่เกิดจากการเรียนรู้ไปสัมพันธ์เชื่อมโยงกันการบูรณาการ หมายถึง การนำศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน สาเหตุที่ต้องจัดให้มีการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ

7.1 ในชีวิตของคนเรามีเรื่องราวต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่ได้แยกออกจากกัน

7.2 เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงโดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างออกไป ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมาย

7.3 เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา แบ่งเบาภาระของผู้สอน

7.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

บริบทของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตั้งอยู่เลขที่ 165 หมู่ 6 บ้านดอยก้อม ตำบลบ้านไธสง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน รับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 78 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 50 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 17 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 665 คน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 10,299 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2, 2565)

วิสัยทัศน์

"สร้างคุณภาพการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่วิถีชีวิตใหม่ ในศตวรรษที่ 21"

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. จัดการศึกษาโดยให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่
3. ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
4. พัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และหลักสูตรสถานศึกษาและทักษะในศตวรรษที่ 21
5. สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และลดความเหลื่อมล้ำ
6. ส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญ และเป็นมืออาชีพ
7. จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมพร้อมสำหรับวิถีชีวิตใหม่ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
8. พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีมาตรฐาน ในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนา มุ่งสู่ Thailand 4.0

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรักในสถาบัน ชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองดีของไทย และพลโลก มีจิตสาธารณะ
2. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับความดูแลปลอดภัย จากภัยพิบัติ และภัยคุกคามทุกรูปแบบ สามารถปรับตัวรับมือโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพะที่ดี
3. ผู้เรียนมีความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพ และความสามารถพิเศษ เพื่อสร้างขีด ความสามารถในการแข่งขัน
4. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และหลักสูตรสถานศึกษา และทักษะในศตวรรษที่ 21
5. ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา
6. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณแห่งความ เป็นครู
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้ เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง
8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีมาตรฐาน ในการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

กลยุทธ์

1. จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
2. ส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา
4. สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา
5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทด้าน	นักวิชาการ										รวม		
	กอร์ดัน (Gorton) 1983	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ธีระ รุญเจริญ (2553)	ณัฐวีร์ ชายเขียว และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2557)	พระทองใส วิฑิตมณี (ศรีบุญเรือง) (2557)	สิริธรรมา จงท่ามา (2559)	ภัทรมิชา สุดตาชาติ (2560)	อังฉิมมา คงโธ (2560)	สุรพร แก้วโพธิ์ (2561)	สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562)		อาทิตยา จันมะโน (2564)	ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565)
ด้านการนิเทศภายใน		✓		✓	✓	✓	✓	✓					7*
นิเทศการศึกษา													
ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้		✓	✓					✓		✓		✓	6*
ด้านการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้								✓				✓	2
ด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์		✓	✓										2
ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้				✓									1
ด้านพัฒนาวิชาการ			✓										2
ด้านภาวะผู้นำ										✓			1
ด้านการประชาสัมพันธ์					✓	✓	✓						3
การเรียนการสอน													
ด้านการสร้างความร่วมมือและการสร้างเครือข่าย										✓			1
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						✓		✓					2

จากตาราง 1 การสังเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้วิจัย

ได้สังเคราะห์จากนักวิชาการหลาย ๆ ท่านที่ได้ให้บทบาทด้านต่าง ๆ ทั้ง 12 แห่ง ได้แก่ Gorton (1983), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553), ชีระ รุญเจริญ (2553), ณัฐวีร์ ชาญเชี่ยว และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2557), พระทองใส ลีตธมโม (ศรีบุญเรือง) (2557), ลีริภา จงท่ามา (2559), ภัทรนิชา สุตตาชาติ (2560), อังจิมา คงโอ (2560), กฤษณรงค์ สุภาพ (2561), สุวีพร แก้วโพธิ์ (2561), สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562), ยุทธพงศ์ รักษา (2562), อาทิตยา จันมะโน (2564) และปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร 5 ความถี่ขึ้นไป สรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายในนิตศการศึกษา และ 5) ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ มาเป็นองค์ประกอบของงานวิจัย ดังนี้

1. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน

Coleman and Adams (1997) กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม การกำหนดเป้าหมาย การเตรียมการวางแผนจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลภายหลังกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมชัดเจน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายการวางแผนจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (2562) ได้กำหนดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูมี การออกแบบผลการเรียนรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน การจัดให้มีรายวิชา กิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทใน การส่งเสริมคุณภาพนักเรียนอย่างหลากหลาย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมตอบสนองความสามารถ ทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถ พิเศษความถนัดของนักเรียน ให้เต็มศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2562) กล่าวถึง งานด้านวิชาการ เป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหา ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ และหลักการ บริหารงานด้านวิชาการ อาทิ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) ให้ความเห็นว่า ลักษณะกระบวนการเรียนการสอนที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีการเตรียมองค์ประกอบของการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี 2) เป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะ 3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเนื้อหา 4) ควรให้ผู้เรียน ได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 5) เป็นการเรียน การสอนที่สร้างความสนใจของผู้เรียน 6) เป็นการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้เรียน จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป 7) มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศด้านวัตถุ และด้านจิตใจ 8) เป็นการเรียนการสอนที่มีกระบวนการ

สรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวางแผนการจัดการเรียน การสอน หมายถึง การวางแผนเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรการ วิเคราะห์ ตรวจสอบ กำหนดเทคนิค มาตรการ รายละเอียด และจัดทำแผนงานโครงการ กำหนดวิธี ดำเนินงาน ทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ด้านครูและบุคลากร และด้านงบประมาณให้บรรลุ ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

Knezevich (1962, pp. 422-424 อ้างอิงใน สมาน อัครภูมิ, 2551) กล่าวว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดหาและจัดระบบบริการสื่อการสอนที่จำเป็นในการปรับปรุงการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ

Pine and Angalo (1977) กล่าวถึง บรรยากาศที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ไว้ดังนี้คือ 1) บรรยากาศของการเรียนที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้น ในการเรียน คือครูมีอิทธิพลในห้องเรียนน้อยที่สุด นักเรียนมีโอกาสในการเลือกตัดสินใจ และแก้ ปัญหา ด้วยตนเอง รวมทั้งการฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และการที่ครูเป็นผู้อำนวยการความ สะดวกในชั้นเรียน 2) บรรยากาศของการเรียนที่เอื้อให้นักเรียนแต่ละคนได้พบสิ่งที่มี ความหมายสำหรับตัวนักเรียน คือ ครูต้องเป็นผู้แนะนำหรือจัดสภาพการเรียนการสอน

ให้นักเรียน ได้มีอิสระในการเลือกทำงานตามความต้องการของนักเรียน และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อจุดมุ่งหมายนั้นเหมาะสม เราใจกระตุ้นให้นักเรียนค้นหาในสิ่งที่เขาต้องการ

3) บรรยากาศที่ครูทำหน้าที่ในการสอนน้อยที่สุด โดยครูค่อย ๆ เปลี่ยนบทบาทจากการสอนมาเป็นบุคคลที่เป็นแหล่งความรู้ คอยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สุกรี เจริญสุข (2544) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ มีสื่อการสอนที่เร้าใจต่อผู้เรียน การดำเนินกิจกรรมอยู่ในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ มีการดำเนินกิจกรรมอยู่ในบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตร ผู้สอนจะต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ 1) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน 2) กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 4) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 5) ฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน 6) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา 7) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน 8) ประเมินพัฒนาการผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง และ 9) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเองและมีความกระตือรือร้นในการเรียน

ประยงค์ เนาวบุตร (2555) กล่าวถึง การสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะสื่อและเทคโนโลยีจะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ทั้งแบบปกติและการซ่อมเสริม

ทิตนา แคมมณี (2558) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และ แหล่งการเรียนรู้อย่างเพียงพอ จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริม สนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรูปแบบ และต้องส่งเสริมให้ ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทในฐานะ ผู้กระตุ้น ผู้เตรียมการ ผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกผู้จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษาและวางแผนกิจกรรมให้กับผู้เรียน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง บทบาทในการอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการดำเนินงานและร่วมจัดหาสื่อ การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่จำเป็น รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยากร ประชาชนท้องถิ่นและชุมชน จัดอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียน อย่างเพียงพอกับการจัดการเรียนรู้ การประสานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอก สถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2524) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่ครูประจำการพัฒนาตนเองด้านวิชาการตามลำพัง ได้แก่

1.1 การอ่านหรือการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟัง ปาฐกถาการอ่าน สามารถทำได้ทุกเวลาเมื่อมีโอกาส

1.2 การค้นคว้าและทดลองด้านวิชาชีพ หรือความรู้ด้านวิชาการ จากตำรา ต่าง ๆ แล้วรวบรวม สังเคราะห์ขึ้นใหม่ การเขียนตำราให้นักเรียนใช้

1.3 การทดลองและการวิจัยเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงบางอย่าง ตั้งแต่แบบ ง่ายไปจนถึงการวิจัยที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ

1.4 การเข้าร่วมประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน หมู่ผู้มีความสนใจร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนะและความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5 การไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ทำให้เกิดความคิดมองเห็นตัวอย่าง ในการทำงานตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ

1.6 การมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อและความคิดของคนในชุมชนนั้น ๆ

1.7 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นการฝึกให้ รู้จักการทำงานในฐานะผู้บริหารซึ่งเป็นการเตรียมผู้บริหารในโอกาสต่อไป

1.8 การลาหยุดเพื่อศึกษาต่อหลังจากที่ได้ทำงานแล้ว ทำให้ได้ ประสบการณ์ เพื่อเป็นรากฐานที่จะเข้าใจปัญหาต่อไป

1.9 การติดตามความเจริญก้าวหน้าของตนเอง โดยการสนทนากับ ผู้อื่นเพื่อจะ ได้ทราบว่าตนเองทำงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพดีหรือไม่

2. กิจกรรมที่ครูประจำการได้รับการพัฒนาที่จัดเป็นหมู่คณะร่วมกับกิจกรรมอื่น ได้แก่

2.1 การประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อการปฐมนิเทศ เพื่อ เสริมสร้าง ความเจริญด้านวิชาการและเพื่อการบริหารด้านอื่น เช่น การประชุมสั่งการ การแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

2.2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพบหารือกันเพื่อแก้ ปัญหาทาง ภาคปฏิบัติในระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้วและมีความสนใจที่จะแก้ปัญหานั้น ร่วมกัน

2.3 การปรึกษางานก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อข้อมความเข้าใจงานที่จะกระทำ

2.4 การจัดครูในรูปกรรมการต่าง ๆ เช่น กรรมการจัดทำประมวล การสอนซึ่ง เน้นให้ครูได้รู้จักทำงานร่วมกันเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพของตัวเองให้สูงขึ้น

2.5 การแจกข่าวสารของโรงเรียน เพื่อให้ครูได้ทราบข่าวสารความ เคลื่อนไหว ด้านวิชาการและการบริหารด้านอื่นทั้งจากในและนอกโรงเรียนโดยกรรมการและคณะครูเอง ออกหนังสือส่งถึงครู อาจจะได้เดือนละ 1 ครั้ง

สมใจ ลักษณ์ะ (2546) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์ สำคัญเพื่อยกระดับความสามารถในการปฏิบัติงานให้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเป็นโอกาสให้บุคลากรทุกกลุ่มทุกระดับมีส่วนร่วมศึกษา สถานภาพความสำเร็จขององค์การ วิเคราะห์ ปัญหา และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนา ประสิทธิภาพการทำงานเพื่อเพิ่มความสำเร็จขององค์การ นอกจากนี้ การมีกิจกรรมพัฒนา บุคลากรสม่ำเสมอจะช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลากรกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิด ความเข้าใจกันและสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น

นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงค์ (2545) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารใน ด้านการส่งเสริม การพัฒนาบุคลากรว่าควรมี 1) เผยแพร่ผลการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ช่วยจูงใจ ให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ สามารถเผยแพร่ ผลงาน ได้แก่ เผยแพร่ผลงานทางวารสารของโรงเรียน การสัมมนาทางวิชาการ การจัด ห้องเรียน 2) การให้ขวัญกำลังใจ โดยการยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้ วัสดุบัตรหรือโล่ การยกย่องให้เป็นครูดีเด่นการจัดสรรงบประมาณให้เป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

สรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาครู หมายถึง ผู้บริหาร มีบทบาทในการพัฒนาครู โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอน ทักษะ การวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคใหม่ ๆ การปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การปรับทัศนคติการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้มีความรู้ ที่ทันสมัย พัฒนาความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้และในสาขาวิชาชีพของ

ตนเอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และอำนวยความสะดวกให้ครูได้พัฒนาตนเอง

4. ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) ให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ผีกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การประยุกต์ใช้เพื่อความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนตามความเหมาะสม 3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่นนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม 4) ให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้นิยามการนิเทศภายใน (Internal supervision) คือการนิเทศที่ดำเนินการ ภายในสถานศึกษาซึ่งมีครู ผู้บริหาร และบุคคลภายในสถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนจึงย่อมทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนภายนอก เพราะฉะนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างดี

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554) กล่าวถึง หลักของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา โดยยึดเป้าหมายหลัก คือ คุณภาพของนักเรียน การนิเทศการสอนเป็นงานความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง มีการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน เน้นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย สร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในความสามารถของตน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงค์ (2545) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยให้การปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญ คือ 1) สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 2) สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และ 3) กำกับติดตามประเมินผล

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศว่า ไม่เพียงแต่มุ่งเฉพาะการแก้ปัญหาการสอนของครูหรือปัญหาการเรียนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการแก้ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สอนหรือผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ที่มีปัญหาการเรียนการสอนร่วมกันด้วย

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำกับ ติดตามผล การให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน การควบคุมที่มุ่งเน้นกระทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยตรวจตราติดตามอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากเห็นว่าสิ่งที่คาดหวังอาจไม่สำเร็จเรียบร้อย ก็จะทำให้คำแนะนำชี้แนะการดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ โดยปกติผู้บริหารมักใช้กระบวนการควบคุมคู่กันไปกับการวางแผนเสมอเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียน

5. ด้านการวัดและประเมินผล

Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ 5 ด้าน คือ 1) มุมมองแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) การประเมินผลนักเรียน 3) การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) การประเมินผลการสอนของครูและ 5) การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2553) กล่าวถึงการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ใน 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) ระดับสถานศึกษา เป็นการวัดและประเมินผลเป็นรายปี รายภาค รวมทั้งการอ่าน คัดวิเคราะห์ และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่

การศึกษา และ 4) ระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่องประเภทของข้อสอบที่ใช้วัดผลระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ 2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ 3) พยายามส่งเสริมครูอาจารย์ให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล โดยการจัดการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ ในด้านเทคนิคการออกข้อสอบการให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลข้อสอบ 4) การจัดตารางสอบ ห้องสอบ และระเบียบในการสอบและการคุมสอบ 5) ควรมีการประเมินการสอน หากมีการบกพร่องจะ ได้หาทางแก้ไขต่อไป หรือเสนอแนะแนวทางในการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารกำกับ ติดตาม และประเมินผลในการปฏิบัติงานของครูแบบรายบุคคลให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง และหลากหลายวิธี และประเมินผลด้วยหลักการเหตุผลอย่างเที่ยงตรงและยุติธรรม มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง มีการนำผลการประเมินของผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การวิเคราะห์การเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิ

การศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกร คำแก้ว (2564) ได้ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 พบว่า 1) ระดับความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือด้านการวัดผล กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน พัฒนาครูผู้สอนให้เป็นครูยุคใหม่ก้าวทันเทคโนโลยีสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลอย่างเหมาะสม

สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ซึ่งจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยุทธพงศ์ รักษา (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า 1) การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ

พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานภาพรวมมีความแตกต่างกันโดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กฤษณรงค์ สุภาพ (2561) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดสรรทรัพยากร

สุริพร แก้วโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายกภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีทั้งหมด 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านบทบาทในการวางแผนการเรียนการสอนควรมีการจัดทำแผนงานในการจัดทำวัสดุ สื่อ อุปกรณ์เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 2) ด้านบทบาทในการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผลการเรียนการสอนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการเรียนการสอนอย่างชัดเจน มีการจัดทำคู่มือการนิเทศอย่างเป็นระบบ และดำเนินการตามแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านบทบาทในการประเมินผลการเรียนการสอน ควรมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการประเมินจัดทำคู่มือในการประเมินผลการเรียนการสอน และมีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย

ภัทรนิชา สุตตาชาติ (2560) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

อังจิมา คงโอ (2560) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 3) ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน และ 4) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมและในแต่ละด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

Gorton (1983) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้จัดการ ได้แก่ การคาดหวังว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้จัดทำเค้าโครงการบริหาร โดยกำหนดหน้าที่ตำแหน่งงานต่าง ๆ ประสานงานทรัพยากรที่เป็นมนุษย์และมีใช้มนุษย์เข้าด้วยกัน เพื่อให้เป้าหมายของหน่วยงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา 3) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีวินัยและรักษา วินัย บทบาทของครูใหญ่ในเรื่องระเบียบวินัย นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียนในสายตาของผู้ปกครองและนักเรียน 4) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ 2 ประการ คือ การสร้างขวัญให้แก่บุคลากร

ในโรงเรียน และสภาพในโรงเรียนจะเต็มไปด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างมนุษย์ 5) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนสมัยใหม่ต้องมีลักษณะเป็นผู้นำให้มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแผนงาน หรือกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด 6) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นคนกลางที่จะจัดหรือประสานงานในเรื่องขัดแย้งต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนต้องกล้าเผชิญปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนผู้บริหารจะต้องยึดมั่นในความเป็นกลาง รักษาความเที่ยงตรง

ธีระ รุญเจริญ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ซึ่งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. เป็นผู้นำในการบริหาร ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. เป็นผู้นำด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
4. เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ
5. เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน
6. เป็นผู้นำประชาธิปไตย โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
7. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษา
8. เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำและร่วมรับผิดชอบเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
10. เป็นผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ณัฐวีร์ ชาญเขียว และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยผลการศึกษาพบว่า

1) ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการวางแผน ด้านการพัฒนา ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผล และด้านการประเมินผล ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญคือ ควรมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และยึดหลัก ประชาธิปไตย ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองด้านความรู้เรื่องสื่อ ICT ควรสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีการจัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน ติดตามและ พัฒนาระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา และควรส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการสอนด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

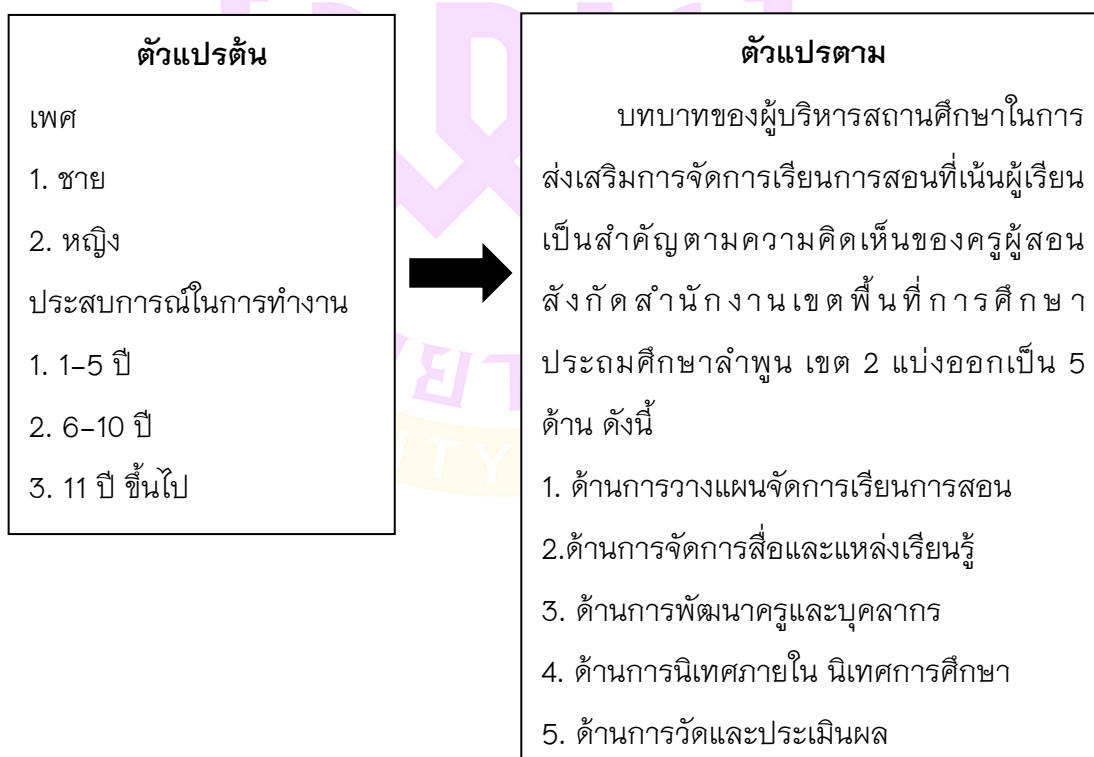
พระทองใส วุฒิมโหม (ศรีบุญเรือง) (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) ผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบ ทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบ ทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอมือร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สิริรภา จงท่ามา (2559) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรดิษฐ์เขต 1 พบว่า 1) ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชนในกำกับของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิษฐ์เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาครูและบุคลากร

ให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ การจัดระบบนิเทศภายใน กำกับติดตามและประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ

2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงาน อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเลือกศึกษาและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยสถานศึกษาในอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอยางหริ่ง และอำเภอยางตลาด จำนวน 78 โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนทั้งหมด 665 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 244 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนในการแบ่งชั้น แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามจำนวนของประชากรในแต่ละโรงเรียน และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ซึ่งแบบสอบถาม

สร้างขึ้นโดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามทฤษฎี แนวคิดและหลักการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร
4. ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา
5. ด้านการวัดและประเมินผล

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิด ลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าระดับคะแนน ดังนี้

- ระดับ 5 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากบทความ ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัด
2. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 4.1 ผศ.ดร.วรรณกร พรประเสริฐ ตำแหน่ง อาจารย์สาขาวิชาวัดและประเมินผล
การศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- 4.2 นายสนุก แพงชัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสามัคคีตรีวิชัย
- 4.3 นางวรรณมน หน่อแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านป่าตาล

พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- โดยใช้สูตร ค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ พบว่าทุกข้อคำถามเท่ากับ 1.00

7. แก้ไขปรับปรุงข้อคำถามบางข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง

8. นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.77

9. ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเพื่อการวิจัยต่อไป

10. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำหนังสือแจ้งขอความร่วมมือพร้อมกับแบบสอบถาม จำนวน 244 ชุด กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ได้รับกลับคืนมา 244 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 20 วัน จากนั้นตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ เสร็จมนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับคำถามในการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติการคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีบทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด การแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดั้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.50 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดั้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติ หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบด้วย

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบด้วย

2.2.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ประกอบด้วย

2.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

2.3.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) หากพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างเพศและประสบการณ์การทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 2 แสดงตารางแสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=244)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	49	20.10
หญิง	195	79.90
รวม	244	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=244)	ร้อยละ (%)
ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	88	36.10
6-10 ปี	74	30.30
11 ปีขึ้นไป	82	33.60
รวม	244	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 79.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.10

มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไปจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 และมีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจัดการเรียน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา และด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในภาพรวมและรายด้าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 3-8 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาพรวมรายด้าน

ด้านที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1 ด้านการวางแผนจัดการเรียน	4.54	0.60	มากที่สุด	3
2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.60	0.56	มากที่สุด	1
3 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	4.47	0.65	มาก	5
4 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา	4.53	0.59	มากที่สุด	4
5 ด้านการประเมินผล	4.57	0.57	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย	4.54	0.50	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.57) ด้านการวางแผนจัดการเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) และด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.65)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวางแผนจัดการเรียน

ด้านการวางแผนจัดการเรียน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมคณะครูและบุคลากรเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.53	0.58	มากที่สุด	5

ตาราง 4 (ต่อ)

	ด้านการวางแผนจัดการเรียน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
2	ผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน	4.51	0.61	มากที่สุด	7
3	ผู้บริหารจัดเตรียมงบประมาณ สื่อ การสอน และแหล่งค้นคว้าที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4.43	0.65	มาก	8
4	ผู้บริหารกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.55	0.57	มากที่สุด	4
5	ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการออกแบบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน	4.55	0.60	มากที่สุด	3
6	ผู้บริหารสืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.61	0.54	มากที่สุด	2
7	ผู้บริหารส่งเสริมครูศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.62	0.59	มากที่สุด	1
8	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.52	0.65	มากที่สุด	6
รวมเฉลี่ย		4.54	0.60	มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนจัดการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7 ผู้บริหารส่งเสริมครูศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ข้อ 6 ผู้บริหารสืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.54) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารจัดการเตรียมงบประมาณ สื่อการสอน และแหล่งค้นคว้าที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.65)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

ด้านจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 ผู้บริหารมีโครงการสำหรับสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการผลิตสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.58	มากที่สุด	6
2 ผู้บริหารจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน	4.59	0.58	มากที่สุด	5
3 ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการจัดทำสื่อ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด	4
4 ผู้บริหารดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.63	0.55	มากที่สุด	2
5 ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.62	0.54	มากที่สุด	3
6 ผู้บริหารสำรวจความต้องการการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	4.64	0.55	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.60	0.56	มากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านที่ 5 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหารสำรวจความต้องการการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ข้อ 4 ผู้บริหารดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารมีโครงการสำหรับสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการผลิตสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.58)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.66	มาก	2
2 ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	4.51	0.61	มากที่สุด	1
3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาตรงตามความถนัดและความต้องการในสาขาวิชาชีพของตน	4.41	0.69	มาก	6
4 ผู้บริหารส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น	4.42	0.59	มาก	5

ตาราง 6 (ต่อ)

	ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
5	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนในการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน	4.50	0.66	มาก	3
6	ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น	4.48	0.66	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	4.47	0.65	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ข้อ 1 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาตรงตามความถนัดและความต้องการในสาขาวิชาชีพของตน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.69)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา

	ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการกำกับติดตามการนิเทศภายในโรงเรียนของครูต่อกิจกรรมการเรียนการสอน	4.55	0.55	มากที่สุด	4
2	ผู้บริหารมีการชี้แจง แนะนำเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.52	0.60	มากที่สุด	5

ตาราง 7 (ต่อ)

	ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
3	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	4.52	0.55	มากที่สุด	6
4	ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.44	0.64	มาก	8
5	ผู้บริหารเอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.55	0.57	มากที่สุด	3
6	ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.59	0.57	มากที่สุด	1
7	ผู้บริหารดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่	4.55	0.62	มากที่สุด	2
8	ผู้บริหารกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	4.50	0.58	มาก	7
รวมเฉลี่ย		4.53	0.59	มากที่สุด	

จากตาราง 7 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านที่ 4 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ข้อ 7 ผู้บริหารดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4 ผู้บริหารนำผล

การนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.64)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผล

	ด้านการวัดและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียน โดยดำเนินการประเมินผลงานของผู้เรียน	4.63	0.52	มากที่สุด	1
2	ผู้บริหารประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนด้วยวัดและประเมินผล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตามสภาพจริง	4.59	0.54	มากที่สุด	3
3	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	4.50	0.63	มาก	5
4	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน	4.59	0.58	มากที่สุด	2
5	ผู้บริหารกำกับติดตามการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู	4.52	0.60	มากที่สุด	4
	รวมเฉลี่ย	4.57	0.57	มากที่สุด	

จากตาราง 8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ ข้อ 1 ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน โดยดำเนินการประเมินผลงานของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ข้อ 4 ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.63)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ

บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig (2- tailed)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผน จัดการเรียน	4.50	0.58	4.55	0.48	0.66	0.511
2. ด้านการพัฒนาครูและ บุคลากร	4.39	0.67	4.49	0.49	0.97	0.337
3. ด้านการประเมินผล	4.44	0.51	4.60	0.47	2.00	0.470
4. ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา	4.51	0.51	4.53	0.50	0.26	0.797
5. ด้านการจัดการสื่อและ แหล่งเรียนรู้	4.57	0.54	4.61	0.46	0.40	0.690
รวม	4.48	0.56	4.56	0.48	0.86	0.562

หมายเหตุ: *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนจัดการเรียน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา และด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการวางแผนจัดการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.37	2	0.68	2.72	0.068
	ภายในกลุ่ม	60.68	241	0.25		
	รวม	62.04	243			
2. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	0.77	2	0.39	1.39	0.252
	ภายในกลุ่ม	66.92	241	0.28		
	รวม	67.69	243			
3. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.11	2	1.56	7.02	0.001*
	ภายในกลุ่ม	53.42	241	0.22		
	รวม	56.54	243			
4. ด้านการนิเทศภายในนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.90	2	0.45	1.83	0.163
	ภายในกลุ่ม	59.38	241	0.25		
	รวม	60.28	243			
5. ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.61	2	0.31	1.35	0.262
	ภายในกลุ่ม	54.81	241	0.23		
	รวม	55.42	243			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.35	2	0.68	2.87	0.149
	ภายในกลุ่ม	59.04	241	0.25		
	รวม	60.39	243			

หมายเหตุ: *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Schaffer's) ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการประเมินผล

ประสบการณ์การสอน	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		0.20289*	0.07101
6-10 ปี			0.27390*
11 ปีขึ้นไป			

หมายเหตุ: *ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 11 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านที่ 3 ด้านการประเมินผล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์การสอน 1-5 ปี กับผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี กับผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 จำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนจัดการเรียน และด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร โดยแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนจัดการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 ผู้บริหารส่งเสริมครูศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ข้อ 6 ผู้บริหารสืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารจัดเตรียมงบประมาณ สื่อการสอน และแหล่งค้นคว้าที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 14 ผู้บริหารสำรวจความต้องการการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน รองลงมา คือ ข้อ 12 ผู้บริหารดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 9 ผู้บริหารมีโครงการสำหรับสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการผลิตสื่อสำหรับการจัดเรียนการสอน

1.3 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 16 ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รองลงมา คือ ข้อ 15 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาตรงตามความถนัดและความต้องการในสาขาวิชาชีพของตน

1.4 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 26 ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ข้อ 27 ผู้บริหารดูแล แก้ไข อำนาจความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 24 ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29 ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน โดยดำเนินการประเมินผลงานของผู้เรียน รองลงมา คือ ข้อ 32 ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 31 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

2. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน พบความแตกต่าง ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนจัดการเรียน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา และด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษายกย่องของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จากการศึกษายกย่องของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งผลงานของผู้เรียน อีกทั้งให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมกับสำรวจความต้องการในการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณรงค์ สุภาพ (2561) ได้ศึกษายกย่องของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุวีระ แก้วโพธิ์ (2561) ได้ศึกษายกย่องของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนจัดการเรียน ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวางแผนจัดการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้สืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมมือกับครูในการออกแบบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ภัทรนิชา สุตตาชาติ (2560) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ยุทธพงศ์ รักษา (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญร่วมมือกับครูในการจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังกระตุ้นให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตาม ทิศนา เขมมณี (2545) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และ แหล่งการเรียนรู้อย่างเพียงพอจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริม สนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรูปแบบ ไม่สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งให้การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อัตโนมัติจนสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอังจิมา คงโอ (2560) ได้ทำการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก โดยมีการกำหนดนโยบายให้ครูได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง และสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อในสาขาที่ครูต้องการเพิ่มพูนความรู้ ให้ครูส่งผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามที่ ประยงค์ เนาวบุตร (2555) กล่าวว่า หนึ่งในภารกิจหลักและความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา หากพิจารณาตามบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ทำหน้าที่ในการวางแผนการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทางหรือวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ญัฐกร คำแก้ว (2564) ที่ได้ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจกระบวนกรการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาการกำหนดภารกิจ ทิศทาง การพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน และเป็นระบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ พัฒนาเพื่อตนเองศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีการประเมินตนเองตลอดเวลาเพื่อให้เป็นผู้นำด้านวิชาการ มีการติดตามข้อมูลข่าวสาร และยอมรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ

1.4 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้การดูแล แก้ไข แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อย่างเต็มที่ อีกทั้งมีการติดตามโดยการนิเทศภายในโรงเรียนและนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อาทิตยา จันมะโน (2564) ที่ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามผลการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รวมถึง ผลการวิจัยของพระทองใส ลีตตมโม (ศรีบุญเรือง) (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการนิเทศ ภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ด้านการวัด และประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ รวมถึงกำกับติดตามในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตามสภาพจริงและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่ได้ระบุบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา วัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุริพร แก้วโพธิ์ (2561) ที่ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านบทบาทในการประเมินผลการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนจัดการเรียน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา

และด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดนโยบาย พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ Gorton (1983) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารจะต้องเป็นผู้จัดหา จัดทำเค้าโครงการบริหาร โดยกำหนดหน้าที่ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ประสานงานทรัพยากรที่เป็นมนุษย์และมีใช้มนุษย์เข้าด้วยกัน เพื่อให้เป้าหมายของหน่วยงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม้ว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ล้วนมีเป้าหมายในการบรรลุผลของการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน อีกทั้งผู้บริหารมีการส่งเสริมครูศึกษาดูงาน สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันจึงทำให้ภาพรวมของการเปรียบเทียบ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวถึงหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นการเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรม เน้น “คน” เป็นศูนย์กลางกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนา “คน” ทั้งในลักษณะที่เป็นปัจเจกชนและพัฒนากลุ่มคนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นสมองของมนุษย์มีศักยภาพสูงสุดในการพัฒนาการเรียนรู้สูงสุด ความหลากหลายของสติปัญญา การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง และสอดคล้องกับ สิริินภา จงท่ามา (2559) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี กับผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี กับผู้ตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์ ต่างกันอาจมีประเภทของข้อสอบที่ใช้วัดผล ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบ ตลอดจนเทคนิคในการ วัดและประเมินผลที่ไม่เหมือนกัน สอดคล้องกับ สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562) ได้เปรียบเทียบบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ณีภูธรกร คำแก้ว (2564) ได้ศึกษาบทบาทในการส่งเสริม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ด้านการวัดผล กำกับ ติดตามและประเมินผล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทในภาพรวมในระดับมากที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ดังนี้

1. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการพัฒนาครูและบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษณรงค์ สุภาพ. (2561). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2563). **การจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ พลยะเดช และคณะ. (2540). **การวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน แฟ้มสะสมงาน (Portfolio)**. กรุงเทพฯ: ป. สัมพันธ์พานิชย์.
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). **การจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). **การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีสยาม.
- ณัฐกร คำแก้ว. (2564). **บทบาทในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1**. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 215-227.
- ณัฐวีร์ ชาญเขียว และสุรินทร์ ภูสิงห์. (2557). **ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อบทบาท**

- การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. **วารสารการบริหาร
การศึกษาและภาวะผู้นำ**, 6(24), 191-201.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2562). **หลักการจัดการเรียนรู้** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สุขจิต. (2559). **หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.**
สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2565, จาก
<https://sites.google.com/site/karxxkbaebkarreiynkarsxna5wd/>
- ธนิสา คูประเสริฐ. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่คาดหวังและบทบาท
ที่ปฏิบัติจริงในการประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของบุคลากรของ
สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.**
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูป
การศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบสองและประเมินภายนอกกรอบสาม.**
กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นวลจิตต์ เขาวีร์ติพงศ์. (2545). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ: ภาพ
พิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). **การอ้างอิงประชากร
เมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง.**
วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม,
3(1), 23-24.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2555). **การจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา.** นนทบุรี:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.**
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). **การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: พิษเนศ.**
- พระทองใส ลีตตมโม (ศรีบุญเรือง). (2557). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา, 2(4), 22-30.**
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (23 ธันวาคม 2547). **ราชกิจจานุเบกษา. 121(79 ก). หน้า 22-74**
- ภัทรนิชา สุดตาชาติ. (2560). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสามวากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.**
- ยุทธพงศ์ รักษา. (2562). **การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.**
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2545). **เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.**
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2553). **จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.**
- ศศิธร บัวทอง. (2560). **การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 1856-1867.**
- สมใจ ลักษณะ. (2546). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.**
- สมาน อัครภูมิ. (2551). **การบริหารการศึกษามัธยมใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.**

สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ:

สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2. (2565). **ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ
BIG DATA**. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2565, จาก http://110.164.157.216/bigdata_lpn2/

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการจัดการเรียนรู้**

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ:

สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: พริก

หวานกราฟฟิค.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562).

แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ**

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตาม**

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สิทธิพล อัจฉรินทร์. (2563). **ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**

(พิมพ์ครั้งที่ 3). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สิริรภา จงท่ามา. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัด**

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย, มหาสารคาม.

สุกรี เจริญสุข. (2544). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิทยาลัยดุริยางค์ศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้น**

ผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ

หมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

สุริพร แก้วโพธิ์. (2561). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการ**

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครนายก.

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

อังจิมา คงโอ. (2560). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้**

ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อาทิตยา จันมะโน. (2564). **การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม**

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). **หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เอกราช ล้อแก้ว. (2565). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการ**

สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช้าง

แรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสาร

นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 10(1), 76–86.

Burdy, R. J. (1992). **Fundamentals of Leadership.** Massachusetts: Addison Wesley.

Coleman, D., and Adams, R. C. (1997). Establishing construct validity and reliability for the

NAESP professional development Inventory. **Journal of Personal, 10(3),**

194–200.

Gorton, R. A., (1983). **School Administration and Supervision Leadership Challenges**

and Opportunities (2nd ed.). Dubuge: Wm. C. Brown.

Pine, G. J., and Angelo V. B. (1977). **Learner centered teaching: a humanistic view.**

San Francisco: Love Publishing.

Seyfarth, J. T. (1999). **The principal: New Leadership for New Challenges.**

New Jersey: Prentice–Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วรรณกร พรประเสริฐ ตำแหน่ง อาจารย์ภาควัดและประเมินผลการศึกษา
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายสนุก แปงชัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสามัคคีศรีวิชัย
3. นางวรรณมน หน่อแก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านป่าตาล

ภาคผนวก ข ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC)

แบบแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2

ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC
(Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามคือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนของครู	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน							
1	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมคณะครูและบุคลากรเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารจัดเตรียมงบประมาณ สื่อ การสอน และแหล่งค้นคว้าที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการออกแบบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารสืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารส่งเสริมครูศึกษาดูงานและสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้							
9	ผู้บริหารมีโครงการสำหรับสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการผลิตสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารจัดทหวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง
11	ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการจัดทำสื่อ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง
12	ผู้บริหารดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง
13	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง
14	ผู้บริหารสำรวจความต้องการการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน	+1	+1	+1	1.0	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร							
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0	0	0	0	0	ไม่สอดคล้อง (แนะนำให้ยุบรวมกับข้อที่ 15)
17	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาตรงตามความถนัดและความต้องการในสาขาวิชาชีพของตน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
19	ผู้บริหารส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
20	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน ในการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
21	ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา							
22	ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการกำกับติดตามการนิเทศภายในโรงเรียนของครูต่อกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
23	ผู้บริหารมีการชี้แจง แนะนำเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
24	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
25	ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
26	ผู้บริหารเอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
27	ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
28	ผู้บริหารดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
29	ผู้บริหารกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
ด้านการวัดและประเมินผล							
30	ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน โดยดำเนินการประเมินผลงานของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
31	ผู้บริหารประเมินผลของความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการประเมินผล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
32	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
33	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีที่หลากหลายให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0	0	0	0	0	ไม่สอดคล้อง (แนะนำให้บูรณาการข้อ 31)
34	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง
35	ผู้บริหารกำกับติดตามการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู	+1	+1	+1	3	1.0	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
เรื่องการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.771	.726	33

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภูนครเขต 2

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของ
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภูนครเขต 2 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามคือ
ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภูนคร เขต 2 ในปีการศึกษา
2566 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้สละเวลาในการให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง เพราะผล
ที่ได้จากการค้นคว้าด้วยตนเองจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ในรูปแบบ
การจัดการเรียนรวมโดยภาพรวม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภูนครเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการ
วางแผนจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร 3) ด้านการวัดและ
ประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา 5) ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์
ทำให้ผลการค้นคว้าด้วยตนเองเชื่อถือได้ และมีประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้
นำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานในรูปแบบโรงเรียนเรียนรวม

3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลต่อหน้าที่การงานของท่าน ผู้วิจัยจะถือ
เป็นความลับและนำเสนอผลการค้นคว้าด้วยตนเองในภาพรวม

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

พรนิภา ประสพสงค์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาวิชาลัษณ์การศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน

1. เพศ
 - ชาย หญิง
2. ประสบการณ์การทำงาน
 - 1-5 ปี
 - 6-10 ปี
 - 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา 5) ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้

2. โปรดพิจารณาข้อมูลแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

- ระดับ 5 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 คะแนน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอน						
1	ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมคณะครูและบุคลากรเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2	ผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน					
3	ผู้บริหารจัดเตรียมงบประมาณ สื่อการสอน และแหล่งค้นคว้าที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน					
4	ผู้บริหารกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5	ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการออกแบบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ตอบสนองต่อความถนัดและความต้องการของผู้เรียน					
6	ผู้บริหารสืบค้นเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
7	ผู้บริหารส่งเสริมครูศึกษาดูงานและสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
8	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการสื่อและแหล่งเรียนรู้						
9	ผู้บริหารมีโครงการสำหรับสนับสนุนงบประมาณให้ครูในการผลิตสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน					
10	ผู้บริหารจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน					
11	ผู้บริหารร่วมมือกับครูในการจัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
12	ผู้บริหารดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
13	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ					
14	ผู้บริหารสำรวจความต้องการการใช้สื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน					
ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร						
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง					
16	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน					
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาตรงตามความถนัดและความต้องการในสาขาวิชาชีพของตน					
18	ผู้บริหารส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น					
19	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนในการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน					
20	ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ครูที่มีผลงานดีเด่น					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการนิเทศภายใน นิเทศการศึกษา						
21	ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการกำกับติดตามการนิเทศภายในโรงเรียนของครูต่อกิจกรรมการเรียนการสอน					
22	ผู้บริหารมีการชี้แจง แนะนำเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน					
23	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน					
24	ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
25	ผู้บริหารเอาใจใส่แนะนำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายโครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
26	ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ครูที่ตั้งใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
27	ผู้บริหารดูแล แก้ไข อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่					
28	ผู้บริหารกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง					
ด้านการวัดและประเมินผล						
29	ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยดำเนินการประเมินผลงานของผู้เรียน					
30	ผู้บริหารประเมินผลความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนด้วยวัดและประเมินผล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์การประเมินตามสภาพจริง					

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
31	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน					
32	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน					
33	ผู้บริหารกำกับติดตามการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู					

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พรนิภา ประสพสงค์
วัน เดือน ปี เกิด	25 มกราคม 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2560 ค.บ. (ภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	4 หมู่ 14 ตำบลยางฮ่อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	พรนิภา ประสพสงค์. (ผู้บรรยาย). (20 เมษายน 2567). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 10 (หน้า 490-503). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.